

ØRSTA KOMMUNE

politisk sekretariat

Forhandlingsnemnda i Ørsta m.fl

Saksnr	Løpenr.	Saksansvarleg	Arkiv	Dato
2014/402	8829/2016	BARDSETH	031	23.06.2016

Melding om vedtak i kommunestyret 16.06.16, PS 44/16:
KOMMUNEREFORM - ENDELEG VEDTAK AV ALTERNATIV

Saksprotokoll i Ørsta kommunestyre - 16.06.2016

VEDTAK:

1. Ørsta kommune slutta seg i 2014 til intensjonane om ei nasjonal kommunereform. I tråd med intensjonane for reforma har kommunen lagt til rette for involvering av innbyggerane, gjennomført nabopratar og kartleggingar av samanslåingsalternativ. Ørsta kommune har gjennomført forhandlingar om samanslåing med Volda kommune. Intensjonsavtale om å slå saman kommunane Volda og Ørsta vart signert 15. mars 2016. Rådgevande folkerøysting om dette alternativet vart avvikla 19. mai 2016. I Ørsta svarte 61,8 % av dei frammøtte nei, 37,3 % svarte ja. Blanke stemmer var 0,9 %. I Volda svarte 68,9 % nei, 30,5 % svarte ja. Blanke stemmer var 0,8 %.
2. Med bakgrunn i resultat av rådgevande folkerøystinga tilrår Ørsta kommunestyre at Ørsta kommune held fram som eiga kommune.

Handsaminga (30 r.f.)

Per Are Sørheim (H) fremja forslag:

Nytt punkt 3: Ørsta kommunestyre er kjent med at ei godkjenning av intensjonsavtalen mellom Ørsta og Volda hadde gitt Ørsta kommune ein sikrere kommuneøkonomi og betre tenestetilbod til innbyggerane.

Nytt punkt 4: Intensjonsavtalen mellom Ørsta og Volda bør leggjast til grunn dersom det i ei seinare fase i kommunereformprosessen likevel oppstår ein situasjon som gjer at Ørsta kommune og Volda kommune må vurdere sine standpunkt på ny.

Tove Halse Digernes (SP) fremja forslag:

Endre ordlyden i pkt. 2 i tilrådinga frå "...Ørsta kommune får halde fram som eiga kommune." til "...Ørsta kommune held fram som eiga kommune."

Per Are Sørheim ba om prøverøysting på sitt framlegg.

Jostein Mo ba om punktvis prøverøysting.

Ved røysting:

Tilråding til vedtak punkt 1, fekk 30 mot 0 røyster og vart vedteken.

Tilråding til vedtak punkt 2, med endring frå Tove Halse Digernes, fekk 30 mot 0 røyster og vart vedteken.

Per Are Sørheim sitt framlegg til punkt 3, fekk ved prøverøysting 8 mot 22 røyster, og framlegget vart trekt.

Per Are Sørheim sitt framlegg til punkt 4, fekk ved prøverøysting 13 mot 17 røyster.

Per Are Sørheim sitt framlegg til punkt 4, fekk ved endeleg røysting 13 mot 17 røyster og fall

Rett utskrift

Ingeborg Myklebust Bjørneset
Politisk sekretær

SAKSFRAMLEGG

Sakshandsamar: Gro Anita Bårdseth

Arkivsak: 2014/402

Løpenr.: 7320/2016

Utvalsaksnr.	Utval	Møtedato
67/16	Ørsta formannskap	07.06.2016
44/16	Ørsta kommunestyre	16.06.2016

Saka gjeld: **KOMMUNEREFORM - ENDELEG VEDTAK AV ALTERNATIV**

TILRÅDING TIL VEDTAK:

1. Ørsta kommune slutta seg i 2014 til intensjonane om ei nasjonal kommunereform. I tråd med intensjonane for reforma har kommunen lagt til rette for involvering av innbyggjarane, gjennomført nabopratar og kartleggingar av samanslåingsalternativ. Ørsta kommune har gjennomført forhandlingar om samanslåing med Volda kommune. Intensjonsavtale om å slå saman kommunane Volda og Ørsta vart signert 15. mars 2016. Rådgevinge folkerøysting om dette alternativet vart avvikla 19. mai 2016. I Ørsta svarte 61,8 % av dei framømte nei, 37,3 % svarte ja. Blanke stemmer var 0,9 %. I Volda svarte 68,9 % nei, 30,5 % svarte ja. Blanke stemmer var 0,8 %.
2. Med bakgrunn i resultat av rådgevinge folkerøystinga tilrår Ørsta kommunestyre at Ørsta kommune får halde fram som eiga kommune.

Saksvedlegg:

- Intensjonsavtale Volda-Ørsta kommune
- Økonominotat. Vedlegg til intensjonsavtalen om felles Volda-Ørsta kommune
- Innbyggjarundersøking i Ørsta kommune og Volda kommune, mai 2015
- Swot-analyse av reformalternativ, ved kommunestyret mfl., mai 2015
- Swot-analyse av reformalternativ, ved leiargruppene, februar 2016

Uprenta saksvedlegg:

- Brev frå Bjørke grendalag, 13. mai 2016
- Samanfating Open-space-prosess; Saman mot nye høgder... Muligheiter og utfordringar i ein ny kommune

Tidlegare saker om kommunereforma handsama i Ørsta kommunestyre:

- Kommunereform, handsama 11.09.14, PS 56/14
- Kommunereform – Orientering om lokal prosess, handsama 11.12.14, PS 85/14
- Kommunereform – Orientering om lokal framdriftsplan, handsama 12.02.15, PS. 7/15
- Kommunereform – Aktuelle alternativ, handsama 12.02.01.15, PS.8/15
- Kommunereform – Status og vidare prosess, handsama 11.06.15, PS 61/15
- Kommunereform – Oppnemning av forhandlingsnemnd, handsama 12.11.15, PS 96/15
- Rådgevande folkerøysting om intensjonsplan, handsama 11.02.16, PS 5/16
- Kommunereform – Utviding av mandat, handsama 31.03.16, PS. 15/16
- Kommunereform – Intensjonsavtale om å slå saman kommunane Volda og Ørsta, handsama 21.04.2016, PS 29/16

Samandrag av saka:

Stortinget fatta våren 2014 vedtak om å gjennomføre ei kommunereform.

Hovudmåla for reforma er:

- Gode og likeverdige tenester til innbyggjarane
- Heilskapleg og samordna samfunnsutvikling
- Berekraftig og økonomisk robuste kommunar
- Styrka lokaldemokrati

I tråd med framdriftsplanen for reformarbeidet skal kommunen fatte endeleg vedtak om samanslåing innan 1. juli 2016, som er Fylkesmannen sin frist.

Denne saka oppsummerar prosessen og resultatata frå arbeidet i Ørsta kommune.

Saksopplysningar:**INNLEIING**

I samband med at kommunane skal fatte endeleg vedtak har Fylkesmannen bedt kommunane om å greie ut om lokal prosess og resultat av prosessen, og å synleggjere fordelar og ulemper ved å halde fram som eiga kommune kontra samanslåingsalternativ. Saka fyl oppgitt mal frå Fylkesmannen. Vedlegg til saka er dokumentasjon av lokal prosess.

Grunnlaget for saka er i hovudsak eigne kartleggingar og drøftingar (SWOT-analysar), innbyggjarhøyringar, framforhandla intensjonsavtale med Volda, og

rådgevande folkerøysting. I saka er gitt att hovudtendensar frå undersøkingane. Rapportar og analyser i sin heilskap ligg som vedlegg.

Fylkesmannen si tilråding til ny kommunestruktur i Møre og Romsdal vil ligge føre 1. oktober 2016.

PROSESS ØRSTA

Milepælsplan

Fase 1, haust 2014: Vedtak om deltaking i kommunereformprosessen, løp II

Fase 2, vår og haust 2015: Internt analysearbeid og møtedeltaking på ulike arenaer

- Innbyggjarundersøking (mai 2015)
- Vedtak i kommunestyret om å inngå forhandlingar med Volda kommune og ev andre interesserte kommunar (juni 2015)
- Sonderingsmøter Ørsta/Volda 05.11.15, 18.12.15, 11.01.16, 21.01.16
- Uformelt møte med Hornindal og Stryn 19.12.15

Fase 3, vår 2016: Forhandlingar

- Felles ope kommunestyremøte med Volda, 20.-21.01.16
- Førebuande samtalar med Volda slutført, 21.01.16
- Forhandlingsmøter med Volda om intensjonsavtale, 29.01, 04.02, 11.02, 18.02, 23.02, 15.03.16
- 15.03.16: Intensjonsavtale Volda-Ørsta kommune signert
- 31.03.16: Felles kommunestyremøte Volda-Ørsta. Gjennomgang av intensjonsavtalen
- 21.04.16: Politisk vedtak i kommunestyret om at framforhandla intensjonsavtale blir lagt til grunn for folkerøysting 19. mai 2016
- 19.05.16: Rådgevande folkerøysting.
- 16.06.16: Endeleg vedtak i kommunestyret

Utgreiingar

Byregionen Volda-Ørsta. Utfordringar og mulegheiter for regional utvikling og attraktivitet. Møreforsking/ Telemarksforsking, januar 2015. Oppdragsgivar Volda kommune og Ørsta kommune.

Utfordringsnotat i forbindelse med gjennomføring av kommunereformen.

Analyse av dagens kommunestruktur på Sunnmøre og anbefalingar til vidare lokale prosessar. BDO, februar 2015. Oppdragsgivar Sunnmøre regionråd.

SWOT-analyse av reformalternativ - Innspel til vidare prosess.

Ørsta kommune, mai 2015. Intern analyse ved Ørsta kommunestyre, 'tenketanken' og representantar frå Ørsta ungdomsråd. Prosessleining ved Sunnmøre regionråd.

Saman mot nye høgder... Mulegheiter og utfordringar i ei ny kommune.

Rapport frå felles kommunestyremøte for Ørsta og Volda kommunar, Loen 20.-21.januar 2016, med tema kommunereform. Open Space metodikk. Ordførarar frå Stryn og Hornindal, ungdomsråda i Ørsta og Volda og leiarar i Ørsta og Volda til stades. Prosessleining og rapport ved Hege Steinsland.

SWOT-analyse leiargruppene Ørsta og Volda kommunar, 3. februar 2016.

Val av alternativ

Ørsta kommune vurderte tidleg sonderingar med kommunar på Ytre Søre Sunnmøre (Vanylven, Sande, Herøy, Ulstein, Hareid) og over fylkesgrensa (Hornindal, Stryn). Det var også kontakt mot regionkommune Sunnmøre og Stranda. Politisk valde ein

tidleg å prioritere det klare førstevalet, og har målretta arbeid for ein intensjonsavtale med Volda. Intensjonsavtalen opnar for Hornindal og Stryn i neste fase.

Intensjonsavtale

Ørsta kommune har utarbeidd intensjonsavtale med Volda kommune. Økonominotat er vedlegg til intensjonsavtalen.

Involvering av innbyggjarar

Kommunen har aktivt søkt å involvere ulike grupper i arbeidet med kommunereform. Tidleg i prosessen vart det etablert ein 'tenketank' med brei samansetjing, tillitsvalde og leiargruppa er jamleg informert og har levert innspel til prosessen. Tillitsvalde er representert i intern arbeidsgruppe for reformarbeidet og var inviterte til forhandlingsmøta (observatør). Ungdomsrådet, formannskapet og kommunestyret i Ørsta er jamleg informert om framdrift og resultat i prosessen.

Det har vore gjennomført to innbyggjarhøyringar og ei folkerøysting:

- September 2014, ved Sentio Research på oppdrag av Sunnmøre regionråd
- Mai 2015, ved Sentio Reaserch på oppdrag av Ørsta kommunestyre og Volda kommunestyre
- 19. mai 2016, rådgjevande folkerøysting

Som førebuing til folkerøysting 19. mai la Ørsta og Volda i fellesskap ein informasjonsstrategi. Det vart m.a. utarbeidd felles brosjyre og felles informasjon på nettet. Brosjyren er distribuert til alle husstandar og bedrifter i Ørsta og Volda.

Særlege aktivitetar i Ørsta i forkant av rådgjevande folkerøysting:

- Folkemøte i Ørsta 10. mai og på Vartdal 12. mai.

- Elevmøte på Ørsta vidaregåande skule med ungdomsråd og ordførarane, 27.april 2016. Ungdomsrådet arrangerer skulequiz veke 15 og Instagram-konkurranse.
- Ope møte med ordføraren, Ørsta folkebibliotek, 4. og 11.mai
- Kafebesøk, Ørsta og Volda, 7. mai. Begge ordførarane på ulike kafear for å svare på spørsmål

RESULTAT ØRSTA

Innbyggjarundersøking september 2014

På oppdrag av Sunnmøre regionråd vart det hausten 2014 gjennomført ei innbyggjarundersøking blant alle sunnmørskommunane om kommunereforma. Undersøkinga viser at det både i Ørsta og Volda er der stor del av innbyggjarane som ønskjer kommunesamanslåing generelt. Ved spørsmål om kven dei kan tenkje seg å slå seg saman med svarar heile 94 % av dei spurte frå Ørsta at dei føretrekk Volda kommune. Neste prioriterte kommune er Ulstein med 19 %. Tilsvarende har 86 % av dei spurte i Volda prioritert Ørsta som den kommunen dei helst vil slå seg saman med. I kommunane Ørsta og Volda er det elles låge andelar som ynskjer samanslåing med andre kommunar i regionen.

ØRSTA VIL HA	VIL DEI HA ØRSTA?
Volda (94 %)	Volda (86 %)
Vanylven (9 %)	Vanylven (24 %)
Hareid (17 %)	Hareid (11 %)
Ulstein (19 %)	Ulstein (14 %)
Herøy (10 %)	Herøy 10 %)
Sande (9 %)	Sande (13 %)
Stranda (3 %)	Stranda (12 %)

Innbyggjarundersøking mai 2015

Våren 2015 vart det gjennomført ny innbyggjarundersøking i Ørsta og Volda, denne gongen på oppdrag av dei to kommunestyra. Føremålet var å kartlegge innbyggjarane sitt syn på kva alternativ kommunen skal arbeide vidare med fram

mot folkeavrøysting våren 2016. Sentio gjennomførte undersøkinga og skriv dette i si oppsummering:

I Ørsta mener 15 prosent at spørsmålet om kommunesammenslåing er svært viktig, og like mange mener det ikke er viktig. Hovedvekten ligger på midten av skalaen. Videre mener nær halvparten av de spurte at Ørsta i fremtiden bør slås sammen med en eller flere kommuner, mens fire av ti mener kommunestrukturen bør være som i dag. Tendensen er likevel ikke entydig nok til å konkludere med et sikkert flertall for kommunesammenslåing.

Dersom det blir bestemt at kommunesammenslåing skal gjennomføres, skiller Volda seg soleklart ut som det foretrukne alternativet, nevnt av 87 prosent av de spurte.

I Volda mener 11 prosent at spørsmålet om kommunesammenslåing er svært viktig, og 15 prosent mener det ikke er viktig. Hovedvekten ligger også her på midten av skalaen. 56 prosent av de spurte mener Volda bør slå seg sammen med en eller flere av nabokommunene, og gir indikasjon på et relativt sikkert flertall. 34 prosent ønsker kommunestruktur som i dag. Motstanden mot kommunesammenslåing er betydelig større blant de under 30 enn blant de eldre. Dersom det blir bestemt at kommunesammenslåing skal gjennomføres nevnes Ørsta av 88 prosent av de spurte, og er dermed kommunen som er klart oftest nevnt som kandidat for sammenslåing.

SWOT-analyse av reformalternativ, ved kommunestyret, "tenketanken" og Ungdomsrådet

I april 2015 gjennomført kommunestyret, 'tenketanken' og representantar frå Ungdomsrådet SWOT-analyse opp mot dei fire hovudmåla i reformarbeidet. Kvart hovudmål er vurdert i høve dei fem reformalternativa kommunestyret på det tidspunktet hadde peika på som aktuelle. Tabellen under oppsummerar dominerande tendensar i tilbakemeldingane frå SWOT-analysen og drøftingane.

Hovudmåla for reformarbeidet				
Reformalternativ	Samfunnsutvikling/ samfunnsposisjon	Tenesteprodusent og utøving av mynde	Demokrati og styringsform	Økonomi i den nye kommunen
Ørsta kommune i dag				
Styrker	STOR LOKALKUNNSKAP OG STERK IDENTITET	NÆRLEIK TIL TENESTER OG STOR GRAD AV POLITISK MYNDIGHEITSUTØVING	STERKT LOKALDEMOKRATI	ØKONOMISK OVERSIKT OG STORE VERDIAR
Svakheiter	LITE UTVIKLINGSKRAFT	SÅRBARE FAGMILJØ OG VANSKAR MED REKRUTTERING	HABILITETSPROBLE M OG FOKUS PÅ SMÅSAKER	ØKONOMISK SÅRBARE OG LITE KRAFT TILSATSING
Ørsta kommune åleine				
Moglegheiter	-	-	-	BYGGE VIDARE PÅ DAGENS SYSTEM
Trugslar	-	-	-	FOR SMÅ OG AVHENGIG AV ANDRE
Ørsta-Volda				
Moglegheiter	REALISERE SAMDRIFTSFORDELA R TYNGDE I REGIONEN	MEIR KOMPETANSE OG VARIASJON I TENESTEVINGA	MEIR OVERORDNA STRATEGISK POLITIKK	INNSPARING OG FELLES LØFT
Trugslar	LOKALISERING AV KOMMUNESENTER?	USEMJE OM VERDIFORDELING	FOGDERIKAMP OG NOMINASJONS- UTFORDRINGAR	FRYKT FOR Å DELE FELLES GODER
Søre Sunnmøre				
Moglegheiter	HEILSKAPLEG REGIONUTVIKLING	BETRE TENESTER	STYRINGSKOMPETA NSE OG STØRRE POLITISK TYNGDE	KRAFT TIL SATSING
Trugslar	STORE AVSTANDAR	REGIONALE KULTURFORSKJELLAR	TAUTREKKING MELLOM "GAMLE" KOMMUNAR	USIKKER ØKONOMI
Ørsta-Volda-Hornindal-Stryn-Stranda				
Moglegheiter	-	MEIR KOMPETANSE OG MEIR RESSURSAR	SPENNENDE GEOGRAFI	ROBUST ØKONOMI
Trugslar	-	ØKONOMISKE FORSKJELLAR OG MYKJE UTKANTAR	SVEKKA LOKALDEMOKRATI OG FOGDERIKAMP	USIKKER ØKONOMI
Søre Sunnmøre, Hornindal, Stryn, Stranda, Eid, Selje, Vågsøy				
Moglegheiter	STOR VARIASJON GIR MOGLEGHEITER	-	STORKOMMUNE MED REGIONALE OPPGÅVER	-
Trugslar	FOR STOR VARIASJON ER EIN TRUGSEL	-	LAVT POLITISK ENGASJEMENT	-

SWOT-analyse av reformalternativ, ved leiargruppene i Ørsta og Volda

I februar 2016 gjennomførte leiargruppene i Ørsta og Volda ei tilsvarande SWOT-analyse. Seksjonane vurderte hovudmåla i reformarbeidet med utgangspunkt i eigen fagståstad, og i høve ulike reformalternativ. Jamt over er dei tilsette i både kommunane positive til ei samanslåing, og trekte særleg fram føremøner ved større og styrka fagmiljø, felles utviklingsarbeid og arealplanlegging og økonomistyring. Resultat frå kartlegginga ligg som vedlegg i saka.

Folkerøysting 19. mai 2016

19. mai vart det gjennomført folkerøysting i Ørsta og Volda over framforhandla intensjonsavtale. Innbyggjarane i Ørsta skulle svare ja eller nei til om Ørsta kommune skulle slå seg saman med Volda kommune. Både i Ørsta og Volda var det røysterett for 16-åringar.

Resultat av folkerøystinga i Ørsta:

Valdeltaking: 50,4 %

Ja til Volda-Ørsta: 37,3 %

Nei til Volda-Ørsta: 61,8 %

Blank: 0,9 %

Resultat av folkerøystinga i Volda:

Valdeltaking: 48,9 %

Ja til Volda-Ørsta: 30,5 %

Nei til Volda-Ørsta: 68,9 %

Blank: 0,8 %

VURDERING AV ALTERNATIV I EIT FRAMTIDSPERSPEKTIV

Ørsta vurderte tidleg sonderingar med kommunar på Ytre søre Sunnmøre, og over fylkesgrensa. I løpet av fase 2 valde ein politisk å prioritere Volda kommune som det klare førstevalet, og har deretter arbeidd målretta for ein intensjonsavtale med Volda. Intensjonsavtalen opnar for Hornindal og Stryn i neste fase.

Under fyl kommunen si vurdering av på kva måtar hovudmåla for kommunereforma vert oppfylt innanfor alternativa Ørsta åleine og ei samanslåing av Ørsta og Volda kommunar. Vurderinga bygger i hovudsak på eigne kartleggingar (SWOT), innbyggjarhøyringar og framforhandla intensjonsavtale med Volda.

Vurdering av kommunen si rolle som tenesteutøvar i lys av framtida sine utfordringar

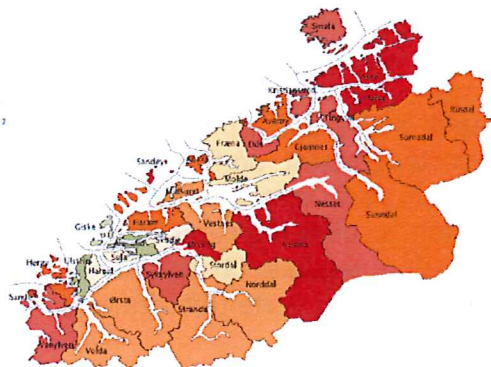
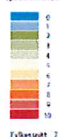
Om Ørsta held fram åleine vil dette få konsekvensar for tenesteproduksjonen. Ein hovudårsak er store demografiske endringar.

Ørsta har hatt ein positiv folketalsvekst siste åra. I 2010 var tal på innbyggjarar 10 343. Ved inngangen til 2015 budde det 10 589 personar i Ørsta. Tala viser at Ørsta i åra framover får fleire eldre og færre yngre innbyggjarar. At andelen av eldre aukar skuldast både at folk lever lengre og at det vert fødde færre born enn tidligare.

I fylkeskommunen sin Kommunestatistikk har Ørsta demografisk sårbarheit på 7 av

Demografisk sårbarheit 2014

(præsentasjon 0-13, der 13 er mest sårbar)

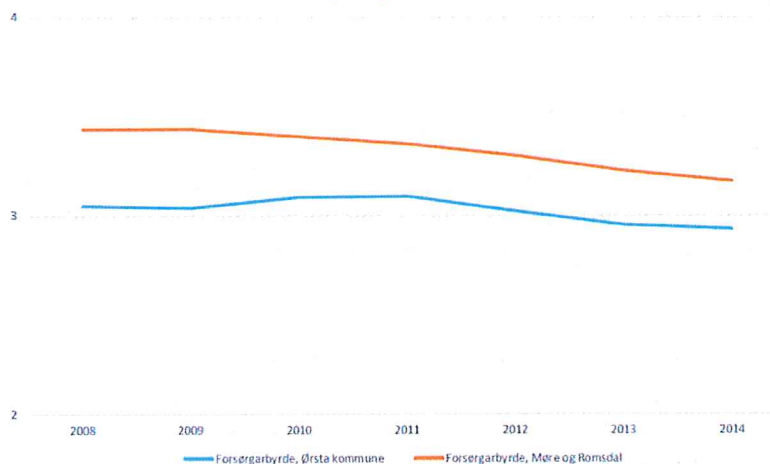
Demografisk sårbarheit		
Indikator	Møre og Romsdal	Ørsta kommune
Dødelighetsrate	1	1
Fødselsrate	1	1
Netto tilflytting	0	0
Del befolkning 0-14 år	0	0
Del befolkning 15-24 år	0	0
Del befolkning 25-54 år	1	1
Del befolkning 55-64 år	1	1
Del befolkning 65 år og eldre	1	1
Kvinneoverskot	1	1
Over 95 kvinner per 100 menn, 15-64 år	1	1
Tal sårbarheiter	7	7

Forklaring:
Verdi 0: Bättre eller betre enn landet
Verdi 1: Dårligare enn landet

10.

Ei aldrende befolkning får konsekvensar for tenestetilbodet. I dag har Ørsta i overkant av 3 arbeidstakarar per pensjonist, som er under fylkesgjennomsnittet. I takt med endringane i folkesamansettinga (fleire eldre- færre yngre) vil dette talet synke i åra framover og forsørgarbyrden per arbeidstakar vert større.

Forsørgarbyrde, 2008-2014

Nytt inntektssystem vil gje ein strammare kommuneøkonomi for kommunar som vel å stå åleine (sjå punkt om økonomi under). Ein strammare kommuneøkonomi i kombinasjon med demografiske endringar vil gje utfordringar for det kommunale tenestetilbodet, og for rekruttering til kommunale stillingar. Dette kan medføre mindre fleksibilitet og tilbod i kommunale tenester. Prinsipp om likeverd i tenestetilbod kan verte utfordra. Ein føremon ved å halde fram som eigen kommune er større nærleik til tenester, og større grad av politisk myndigheitsutøving.

Om Volda og Ørsta vert ein kommune vil ein få større og sterkare fagmiljø og meir spesialisering og spisskompetanse til å levere kommunale tenester. Med dette vil ein vere i stand til å tilby meir spesialiserte tenester, og tenester for marginale grupper. Habilitetsutfordringar vil minske. Det vil verte lettare å rekruttere. Ein effekt kan også vere at ein får meir rom for innovasjon og utvikling i tenesteproduksjonen. På minussida kjem lengre avstandar mellom tenesteytar og (ein del av) innbyggjarane. Mange einingar, t.d. innanfor barnehage, kan verte utfordrande.

Framtidig behov for interkommunalt samarbeid

Mange av dei kommunale teneste Ørsta leverer i dag er organisert gjennom interkommunalt samarbeid. Døme på dette er barnevern (Ørsta, Volda, Hareid, Ulsteinvik), renovasjon, dagtilbod funksjonshemma, landbruk, NAV og PPT (Ørsta, Volda). Samarbeid om desse og andre tenester vil ein framleis vere avhengig av i framtida, og truleg i større grad enn i dag om Ørsta held fram som eiga kommune.

Vurdering av kommunen si rolle for å ivareta rettstryggleiken til innbyggjarane

Politisk påverknad av myndigheitsutøving er trekt fram som ein styrke for Ørsta i dag. Om Ørsta held fram som eiga kommune vil dette vere ein ressurs ein kan ta med seg vidare i framtida. På den andre sida er habilitetsproblematikk ei svakheit, både i den politiske handsaminga av saker og i kommunale fagmiljø. Det er i dag vanskar med rekruttering til enkelte fagområde og dette er ein svakheit som kan påverke rettstryggleiken til innbyggjarane.

Om Ørsta held fram som eiga kommune vil kapasitet, relevant kompetanse og habilitetsproblematikk ha same utfordringsnivå som i dag. Problemstillingar knytt til habilitet og rettstryggleik vil verte betre ivaretekne i ein større kommune.

Vurdering av kommunen si rolle som samfunnsutviklar

Ørsta kommune i dag har god ressurstilgong, godt med areal og tilgjengelege tomter, og gode kommunikasjonar. Lokalkunnskapen er god. Dette er føremoner med tanke på samfunnsutvikling på lokalt nivå. Fagmiljø for utvikling i kommunen er små og sårbare, og kommunen har lite utviklingskraft. For å ivareta ei heilskapleg utvikling av areal- og transportinteresser, miljøomsyn mm i framtida må Ørsta kommune søke meir samarbeid, lokalt og regionalt.

Alternativet Volda-Ørsta vil få stor strategisk kapasitet og har potensial til å verte eit regionalt tyngdepunkt. Ørsta og Volda er i dag senter for Søre Sunnmøre og Nordfjord. Om lag 50 000 personar kan nå Volda-Ørsta i løpet av ein time, og på 1,5 timar heile 120 000. Alternativet vil gje betre og meir samordna arealutnytting til bustad- og næringsføremål, samordna og spissa satsing på næringsarbeid og etablerarar. Volda-Ørsta vil få meir påverknadskraft overfor sentrale og regionale styresmakter, og bli ein større og meir ressurssterk kommune betre rusta til å handtere nye og større oppgåver. Gjennom å utvikle Volda-Ørsta til den fjerde byen i

fylket vil ein kome i posisjon til å behalde og styrke statleg arbeidsstyrke og realisere viktige samferdsel-, tryggleik- og miljøprosjekt i kommunen og regionen.

Vurdering av kommunen som demokratisk arena

Ørsta kommune i dag har stort politisk engasjement. Alle parti er representerte i kommunepolitikken og den geografiske representasjonen er god. Politikerane har god lokalkunnskap. Dette gir reell innflytelse lokalt. Samarbeid med politisk nivå og administrasjonen er godt. Om Ørsta held fram som eiga kommune vil ein halde fram med lokal politisk styring og eit levande folkestyre lokalt. Habilitetsproblem og fokus på småsaker er trekt fram som svakheiter ved dagens styringsform.

Alternativet Volda-Ørsta vil ha formannskapsmodellen etter kommunelova § 8 som styringsform. Talet på kommunestyrerepresentantar i første valperiode er 43 medlemmar, som samla sett er ein reduksjon i høve til dagens nivå (Ørsta har i dag 33 medlemmer, Volda 27 medlemmer). Intensjonsavtalen har som mål å engasjere fleire innbyggjarar i politiske prosessar og legg opp til at grende- og bygdeutval med politisk mynde kan vere alternativ til nye medverknadsformer. På denne måten vil ein legge til rette for framleis levande folkestyre og ein aktiv lokalpolitikk. Ei identifisert utfordring i alternativet Volda-Ørsta kommune kan vere 'fogderikamp' og nominasjonsutfordringar.

Vurdering av økonomisk status og utvikling

Vurderinga under er frå Økonominotat, vedlegg til intensjonsavtalen. Dei siste prognosane om nytt inntektssystem er lagt inn:

- **Eingongsstønad og reformstønad**

Volda-Ørsta kommune vil få ein **eingongsstønad** på **20 mill kr** og **reformstønad** på ytterlegare **20 mill kr**. Eingongsstønaden vert utbetalt når Stortinget har godkjent samanslåinga, medan reformstønaden vert utbetalt når samanslåinga er gjennomført (dvs. 01.01.2020).

- **Inndelingstilskot**

Dagens ordning med inndelingstilskot vert vidareført for dei kommunane som slår seg saman. Volda-Ørsta kommune får difor behalde sine **to** basistilskot i 17,5 år (15+5nedtrapping). Etter 15+5 perioden vil dei få same endringar i inntektssystemet som ikkje-samanslåtte kommunar. Det gir kommunen god tid til å tilpasse seg nye rammevilkår. Eit basistilskot utgjør ei årleg overføring på **13,2 mill kr**. Periodeeffekt $13,2 \text{ mill kr} * 17,5 = 231 \text{ mill kr}$.

Volda-Ørsta kommune har eit effektiviseringspotensiale når dei får behalde **to** basistilskot i 17,5 år. I kva grad og korleis ein vel å ta ut dette vert eit politisk spørsmål som eit nytt kommunestyre må ta stilling til.

- **Nytt inntektssystem**

Dei kommunane som gjer vedtak om samanslåing innan ramma av kommunereforma, får behalde dagens inntektssystem i 17,5 år (15+5nedtrapping).

For dei kommunane som ikkje gjer eit slikt vedtak har Regjeringa sendt eit utkast til **nytt inntektssystem** på høyring med høyringsfrist 1.mars 2016, og ev iverksetjing frå 2017.

Forslag om nytt inntekssystem frå 2017 (avtale H, Frp, V).

KRD notat 26.04.	KS prognosemodell 02.05.16
2,0 mill kr mindre i året for Ørsta	3,63 mill kr mindre i året for Ørsta
2,6 mill kr mindre i året for Volda	4,96 mill kr mindre i året for Volda
Samla 80,5 millionar kroner	Samla 150,3 millionar kroner

(Ørsta+Volda) x 17,5 år + eingongsovergangsstøtte

Samla inntektstap for Volda-Ørsta kommune i inndelingsperioden dersom ein ikkje gjer vedtak om samanslåing: **80,5 mill kroner/ 150,3 mill kroner.**

Om ein ser på inntektstap for Ørsta isolert ser tala slik ut: 2 mill x 17,5 = **35 mill kroner** / 3,63 mill x 17,5 = **63,5 mill kroner.**

Stortinget si handsaming av nytt inntektssystem vil ikkje vere ferdig før vedtak om samanslåinga er gjennomført. Dei endelege endringane i inntektssystemet kan difor avvike frå prognosane som er vist her.

Endringar av inntektssystemet og bortfall av delar av basistilskotet vil medføre at både driftsbudsjett og økonomiplanar vil måtte reduserast. Ein strammare økonomi i kombinasjon med demografiske endringar vil gje utfordringar for det kommunale tenestetilbodet, og for rekruttering til kommunale stillingar.

Ørsta stod på ROBEK-lista frå 2009-2015, på bakgrunn av tidlegare rekneskap og budsjettprosess. Som eit resultat har det opparbeidd seg eit stort investeringsbehov i fleire sektorar, m.a. vedlikehald av skular og anna kommunal bygningsmasse. Vedteken fleirbrukshall er inne i budsjett og økonomiplan, likeins nytt legesenter med omsorgbustadar, men investeringsbehovet er likevel stort;

Ørsta kommune har i dag god økonomistyring med overskot på drifta i 2015 på netto driftsresultat 34,7 mill. Analyse av KOSTRA-tal viser at kommunen driv effektivt og under forventna kostnadsbehov på mange tenesteområde. Eigedomsskatt er på lågaste nivå, 2 promille. Ut frå investeringsbehov og økonomiplan må Ørsta kommune pårekne ein auke i eigedomsskatten om tenestetilbodet skal oppretthaldast i framtida.

Etablering av den nye kommunen vil kunne frigjere økonomiske midlar, hovudsakleg ved samanslåing av felles administrative funksjonar. Ei samanslåing inneber derfor betydelege midlar som dei to kommunane elles vil gå glipp av, og betyr mulegheiter for å realisere gevinstar og felles prosjekt. I tillegg kjem reformstønad og muligheiter til å søke på regionale utviklingsmidlar.

Avslutningsvis til vurdering av økonomi: Gjennom forhandlingane fann ein løysingar for verdifordeling (m.a. Tussa), lånegjeld og felles investeringar, jf. økonominotatet. Dette var på førehand identifisert som 'dei vanskelege spørsmåla'.

Ope brev frå styret i Bjørke grendalag

Styret i Bjørke grendalag har i eit ope brev til Ørsta kommune, dagsett 13. mai 2016, uttrykt at om Ørsta held fram ein eiga kommune er det naturleg at ein ser på justering av kommunegrensa for den delen av kommunen som gjeld Bjørke.

Rådmannen tilrår å ikkje handsame innspelet i samband med denne saka. Eventuell grensejustering vil det vil vere opp til kommunestyret å ta stilling til på eit seinare tidspunkt, truleg etter at Fylkesmannen si tilråding ligg føre 1. oktober 2016.

Vurdering og konklusjon:

Ørsta kommunestyre slutta seg til kommunereformarbeidet hausten 2014. I tråd med intensjonane for reforma har kommunen lagt til rette for lokale prosessar og involvering av innbyggerane, gjennomført nabopratar, kartleggingar av samanslåingsalternativ. Lokale prosess i Ørsta har fylt nasjonal framdriftsplan, med endeleg vedtak innan sommaren 2016.

Ørsta vurderte tidleg sonderingar med kommunar på Ytre søre Sunnmøre, og over fylkesgrensa. I løpet av våren 2015 valde ein politisk å prioritere Volda kommune som det klare førstevalet, og har deretter arbeidd målretta for ein intensjonsavtale med Volda. Intensjonsavtalen opnar for Hornindal og Stryn i neste fase. Intensjonsavtalen med økonominotat vart signert 15. mars 2016, og var grunnlag for rådgjevande folkerøysting i Volda kommune og Ørsta kommune 19. mai 2016.

Prosesen har vist at alternativet Volda-Ørsta kommune m.a. vil gje samdriftsfordelar, auka strategisk kapasitet, styrka fagmiljø og profesjonalisert tenesteyting, meir føreseieleg og styrka økonomi. Volda-Ørsta kommune har potensial til å verte eit tydeleg regionsenter og bygge den fjerde byen i fylket. Føringane i nytt inntektssystem, gjeldande frå 2017, er også tydelege på at kommunar som slår seg saman får økonomiske fordelar kontra dei som vel å halde fram åleine. Alternativet Ørsta som eiga kommune inneber å vidareføre dagens struktur. Ein strammare kommuneøkonomi i kombinasjon med demografiske endringar vil gje utfordringar for det kommunale tenestetilbodet, og for rekruttering til kommunale stillingar. Dette kan medføre mindre fleksibilitet og tilbod i kommunale tenester. Interkommunalt samarbeid vert truleg viktigare i framtida.

Resultatet av folkerøystinga i både kommunane var tydeleg nei til samanslåingsalternativet Volda-Ørsta kommune. I Ørsta svarte 61,8 % av dei framømte nei, 37,3 % svarte ja. Blanke stemmer var 0,9 %. I Volda svarte 68,9 % nei, 30,5 % svarte ja. Blanke stemmer 0,8 %.

Prosesen med sonderingar, kartleggingar og forhandlingar tilseier at alternativet Volda-Ørsta kommune bør realiserast. Resultat av folkerøystinga i både kommunar er

imidlertid tydelege på at innbyggjarane ikkje ønskjer dette alternativet no. Med bakgrunn i resultat av folkerøystinga, rår rådmannen til at kommunestyret i Ørsta gjer vedtak om at Ørsta kommune får halde fram som eiga kommune.

Likestillingsmessige sider ved saka: Nei

[Konsekvensar for folkehelsa](#): Nei

Miljøkonsekvensar: Nei

Økonomiske konsekvensar: Vurdert i tidlegare saker

Beredskapsmessige konsekvensar: Nei

Konsekvensar for barn og unge: Nei

Ørsta, 01.06.2016

Wenche Solheim
rådmann

Utskrift av endeleg vedtak:
Forhandlingsnemnda i Ørsta
Volda kommune
Hornindal kommune
Stryn kommune
Sunnmøre regionråd
KS Møre og Romsdal

Utskrift av endeleg vedtak, saksutgreiing og vedlegg:
Fylkesmannen i Møre og Romsdal
